

Erklæring

fra ambassadør Christian Oldenburg

Undertegnede, ambassadør Christian Oldenburg, der var Danmarks ambassadør i Bagdad i perioden 1. juli 2005 – 31. august 2006, erklærer herved følgende:

Traditionelle samfundsforhold i Irak:

Mesopotamien (området omkring floderne Eufrat og Tigris, ca. det nuværende Irak) var en del af Det Osmanniske Rige fra 1534 til 1919 (bortset fra en kort periode (1623 – 1638) hvor regionens anden stormagt, Persien, kontrollerede området). Det Osmanniske Rigets ledelse (sultanen, kaliffen i Istanbul m.fl.) var sunni-muslimer og valgte at styre Mesopotamien gennem områdets sunni-muslimske stammer (klaner). Vel også fordi de shia-muslimske klaner kunne være for tæt knyttet til det shia-muslimske Persien.

Da Storbritannien i 1918 havde erobret Mesopotamien fortsatte denne ordning. Da fyrst Faisal fra den hashemittiske slægt, der stammede fra den vestlige del af Den Arabiske Halvø (Hijaz), og som var sunni-muslim, blev konge af Irak i 1920 under det britiske mandat-styre, var det fortsat gennem de sunni-muslimske klaner, at landet blev styret.

Efter at det irakiske kongehus var blevet styrtet og afløst af en republik i 1958 kom efter en overgangstid det socialt og nationalt (evt. arabisk) orienterede, stærkt sekulariserede Baath parti til magten. Det medførte, at også shia-muslimer, kristne og andre minoritetsgrupper (bl.a. turkmener) – forudsat at de var loyale – kunne deltage mere i statens styre. For at kunne have vigtigere, offentlige embeder var det efterhånden i praksis en forudsætning, at man var medlem af Baath partiet. I Saddam Husseins tid (1979 – 2003) var dog den centrale magtfaktor hans egen klan, den sunni-muslimske al Tikriti klan.

Efter koalitionsstyrkernes besættelse af Irak i 2003 afspejlede såvel den nationale ledelse som de lokale ledelser ikke nødvendigvis de politiske og sociale kræfter, men områdets dominerende trossamfund. Både i Irak som helhed og i Basra by og omegn var det shia-muslimer, der udgjorde det dominerende trossamfund.

”Borgerkrige” i Irak siden 2003:

Efter at USA’s administrator i Irak i maj 2003 havde opløst og hjemsendt den irakiske hær og forbudt alle fulgyldige medlemmer af Baath partiet at besidde offentlige stillinger, begyndte der et oprør mod ”de fremmede” med bombningen af FN’s hovedkvarter i Bagdad i august 2003 som det første, markante udtryk herfor.

Desuden indgik det i Iraks situation, at en af Saddam Husseins seneste embedshandlinger var at åbne Iraks fængsler, så alle de kriminelle kunne komme på fri fod.

Det skal tilføjes, at i løbet af kort tid havde alle de større irakiske partier deres egne militser.

Man kan opdele de sikkerhedsmæssige konflikter og problemer i Irak efter 2003 som følger:

- Aggressiv kriminalitet. De frigivne kriminelle og andre irakere, der ikke havde midler at leve for, kastede sig ud i kriminalitet, der også omfattede bortførelser af personer, hvis familie/arbejdsgiver angiveligt kunne betale de store løsesummer, der blev krævet, landevejsrøverier, m.m.
- En række stammekonflikter, der tidligere havde været holdt nede, blussede op.
- Nationalt sindede irakere, der ville have "de fremmede" ud af landet, angreb militære og civile udlændinge.
- Der var kampe om magten mellem partier og militser, der repræsenterede henholdsvis sunni-muslimer eller shia-muslimer.
- Der var omfattende magtkampe mellem de forskellige shia-muslimske partier indbyrdes (især Dawa, ISCI (tidl. SCIRI) og Moqtada al Sadr's parti, men også andre) og deres militser. Partierne stillede op til valg samlet og fordelte på forhånd mandaterne (de pladser på kandidatlisterne, der kunne give valg) mellem sig, hvorfor man ikke på valgdagen kunne se, hvem der havde mest støtte. Det indbyrdes styrkeforhold måtte derfor afgøres med magt.
- Al Qaeda, som var militært presset af USA i Afghanistan, så muligheden for at angribe USA i Irak, og oprettede al Qaeda i Mesopotamien. Al Qaeda angreb de vantro (vesterlændinge), kætterne (shia-muslimer) og de frafaldne (sekulariserede sunni-muslimer).
- Endelig var der også sammenstød mellem arabere og kurdere omkring Kirkuk og Mosul.

Den eneste traditionelle konflikt, der ikke blussede op, var mellem de to store kurdiske partier, KDP og PUK. De valgte at samarbejde og at dele magten mellem sig. Hvert parti beholdt dog partiets milits (pershmerga).

Fængsler i Irak:

Da jeg var i Irak, var det den almindelige opfattelse dér, at både de amerikanske og de irakiske fængsler var forfærdelige, og at tæsk, mishandling, ydmygelser og måske endda tortur kunne forekomme rutinemæssigt. Dette var ikke mindst tilfældet i Basra-området,

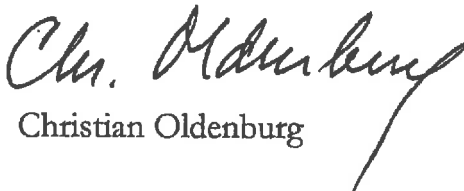
hvor de britiske styrker ødelagde al Shu'oon politistationen, da britiske agenter var blevet fanget og anbragt dér. Det er mig bekendt det eneste tilfælde, hvor koalitionsstyrkerne har ødelagt en irakisk politistation. Politiet i Irak var normalt frygtet, og det havde også været tilfældet i Saddam Husseins tid. Den gamle, regulære hær var derimod velanskreven blandt de fleste som Iraks nationale værn mod fjendtlige naboer.

Spørgsmål i anledning af aktionen i Az Zubayr den 25. november 2004:

De aspekter ved denne aktion under dansk, militær ledelse, som har undret mig på det foreliggende, ufuldstændige grundlag, er bl.a.

- At alle de tilbageholdte irakere tilsyneladende var sunni-muslimer,
- At alle de tilbageholdte irakere efter det oplyste tilhørte samme stamme, der angiveligt har samarbejdet med landets sunni-muslimske magthavere i århundreder,
- At der tilsyneladende blev fundet bemærkelsesværdigt få våben (vist nok i alt 15 våben, mens der var 36 arresterede), i et land, hvor alle (mænd) med respekt for sig selv har mindst et skydevåben i sit hjem,
- At de irakiske sikkerhedsstyrker i aktionen efter det oplyste tilhørte en shia-muslimsk enhed (hvilket efter 2003 var naturligt i et shia-muslimsk område), der - under aktionen sammen med danske tropper - åbenlyst hånede de sunni-muslimske fanger med religiøse udsagn vendt mod sunni-muslimer,
- At ingen af de arresterede efter det foreliggende blev præsenteret for en anklage – de blev angiveligt blot presset til at tilstå uspecificerede forbrydelser – og
- At alle de arresterede efter det oplyste enten blev tidligt løskøbt for eksorbitante løsepenge eller blot løsladt uden videre tiltale efter op til 70 dage i fængsel.

København, den 19. november 2012

Christian Oldenburg